

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Кафедра журналістики та мовної комунікації

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан гуманітарно-педагогічного факультету
ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ДІПЛОМНА ПРАЦЬ
САВИЦЬКА
_____ 2022 р.

СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри журналістики та мовної комунікації,
протокол № 11 від 25 травня 2022 р.

Завідувач кафедри

Резеф Наталія КОСТРИЦЯ

РОЗГЛЯНУТО

Гарант ОП «Журналістика»

Марина Марина НАВАЛЬНА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Екожурналістика»

Спеціальність 061 – Журналістика
Освітня програма – Журналістика
Гуманітарно-педагогічний факультет
Розробник – д-р філол. наук, доц. Харченко С.В.

Київ – 2022

1. Опис навчальної дисципліни «Екожурналістика»

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський)</i>	
Галузь знань	06 «Журналістика»	
Спеціальність	<i>061 – Журналістика</i>	
Освітня програма	<i>Журналістика</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова / вибіркова	
Загальна кількість годин	210	
Кількість кредитів ECTS	7	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	1	
Форма контролю	<i>екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	
Семестр	1	
Лекційні заняття	<i>30 год.</i>	<i>год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>30 год.</i>	<i>год.</i>
Лабораторні заняття	<i>год.</i>	<i>год.</i>
Самостійна робота	<i>150 год.</i>	<i>год.</i>
Індивідуальні завдання	<i>год.</i>	<i>год.</i>
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	<i>4 год.</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – надати студентам уявлення про екологічну проблематику в ЗМІ та її історичну трансформацію, особливості екологічної комунікації та подання екологічної інформації; теоретичні знання та практичний досвід для вивчення, розслідування та висвітлення загальних екологічних проблем.

Завдання курсу:

- подати особливості екологічної комунікації в Україні та на міжнародному рівні, закономірностей та умов виникнення екологічної журналістики та її розвитку в українській та міжнародній журналістиці;
- з'ясувати актуальні проблеми сучасної журналістики в екологічній галузі;
- вивчити основні поняття екології та природоохоронної галузі, їх змістові трансформації протягом періоду функціонування;
- розглянути медіа екологічного спрямування в Україні;
- ознайомитися з міжнародним досвідом екологічної журналістики;
- розкрити значення проблематики ЗМІ, її особливостей як виду журналістської творчості, особливості тематичного пошуку, аспектів її висвітлення, жанрово-стильових особливостей спеціалізованих матеріалів;
- сформувати уяву про спрямування праці журналіста-еколога в спеціалізованих і галузевих медіа;
- сприяти засвоєнню основних методів роботи над жанрами, затребуваними в трихотомії «екологія, природа — людина — суспільство»;
- набути творчих навичок написання відповідних матеріалів, збирання інформації, ознайомлення з діяльністю екологічного видання тощо.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- історію формування екологічної журналістики у світі та Україні;
- етичні, моральні орієнтири та обов'язки журналіста під час висвітлення подій в екологічній і природоохоронній сферах;
- спеціальну термінологію, специфіку висвітлення екологічної і природоохоронної тематики;
- сучасні тенденції розвитку цього напрямку;
- підходи та механізми, потрібні для вирішення екологічних проблем у контексті місцевого, регіонального, національного та глобального рівнів;
- процес висвітлення екологічних питань і вміння застосувати творчі та естетичні навички в галузі екожурналістики;

уміти:

- організувати журналістський супровід екологічних акцій, проєктів тощо;
- віднаходити джерела інформації для матеріалів на екологічну тематику;
- уміти використовувати екологічні / природоохоронні знання в написанні якісного журналістського тексту;
- розпізнавати спроби маніпуляцій та спотворення висвітлення екологічних проблеми на різних рівнях.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності

ЗК02. Здатність планувати час та управляти ним, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), виявляти ініціативу та підприємливість у сучасних умовах.

ЗК04. Здатність використовувати державну та іноземні мови у популяризації своєї дослідницької (інноваційної) роботи та в професійній діяльності.

ЗК05. Вміти виявляти та вирішувати проблеми, діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК06. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК07. Здатність розробляти проекти та управляти ними, приймати обґрунтовані рішення.

ЗК08. Здатність діяти відповідально з дотриманням правових, етичних засад професійної діяльності та з дотриманням безпекових засад для здоров'я та життя спільноти.

ЗК09. Здатність проявляти комунікаційні навички, здатність спілкуватися із представниками професійної спільноти та представниками інших професій.

ЗК11. Здатність до планування подальшого автономного та самостійного навчання у сфері дослідницької та/або інноваційної діяльності.

фахові компетентності

ФК01. Уміння організовувати і проводити журналістську діяльність, розуміти принципи роботи масмедійних установ.

ФК02. Здатність критично осмислювати проблеми у професійній діяльності чи дослідницькій роботі на межі предметних галузей.

ФК03. Володіння навичками формування інформаційного контенту за різними напрямками журналістської діяльності та інших сферах.

ФК04. Спроможність просувати медійний продукт, аналізувати роль ринку споживачів та роль аудиторії для редакційного контенту, підтримувати загальні та фахові знання на сучасному рівні.

ФК05. Уміння застосовувати теорії масових комунікацій для розуміння, узагальнення і прогнозування явищ інформаційних впливів у дослідженні медіа аудиторії, текстів та інституцій.

ФК07. Оволодіння основними принципами теорії інтерпретації, необхідними для моделювання розуміння подій (тексту, масової аудиторії, конкретного співрозмовника).

ФК08. Здатність аналізу і прогнозування розвитку медіа культури як цілісного феномену, що передбачає опанування правових, етичних навичок у медіа, а також навичок критики медіа та медіаграмотності.

ФК09. Здатність виконувати складні завдання і вирішувати складні проблеми, що потребує оновлення та інтеграції знань, у тому числі в умовах недостатньої інформації та суперечливих вимог, здійснювати критичний аналіз медіа.

ФК10. Здатність приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах дослідницької та/або інноваційної роботи, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ФК12. Здатність до широкого висвітлення екологічних питань як глобального, так і регіонального значення, предметною галуззю якого є збір, аналіз і розповсюдження інформації, що стосується поточних подій, тенденцій і проблем пов'язаних з навколишнім середовищем, з яким постійно взаємодіє людина.

ФК14. Здатність брати компетентну участь у фахових дискусіях щодо медійного процесу в Україні та світі, здатність виробляти індивідуальний аргументований критичний підхід, необхідний для здійснення медійної діяльності.

ФК16. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні висновки, а також знання та пояснення, що їх обґрунтовують, до фахівців та нефаківців.

ФК17. Уміння обґрунтовано обирати та ефективно використовувати сучасне ІТ та програмне забезпечення у професійній діяльності; конструювати власні інноваційні рішення засобами цифрових технологій, критично мислити, аналізувати й синтезувати інформацію та на цій основі створювати нову.

програмні результати навчання

ПРН01. Знати способи аналізу та синтезу, сучасні тенденції для розвитку журналістикознавства; вміти проводити аналіз інформації, приймати обґрунтовані рішення.

ПРН02. Знати спеціалізовані фахові концепції, набуті в процесі навчання, уміти ефективно планувати робочий час у фаховій та науковій діяльності.

ПРН03. Уміти формувати нові ідеї, здійснювати професійну діяльність в умовах оновлення та інтеграції, уміти формувати інформаційну та комунікативну стратегії в професійній діяльності.

ПРН04. Уміти застосовувати знання державної мови, як усно, так і письмово, уміння використовувати державну мову у фаховій, дослідницькій та діловій сферах, уміти спілкуватися іноземною мовою як із журналістською спільнотою, так і партнерами.

ПРН05. Уміти практично застосовувати теорії та методики медіадосліджень, володіти головним (технологічним і технічним) інструментарієм журналіста, медіакритика, пресекретаря, дослідника медіа.

ПРН06. Уміти розв'язувати складні завдання та проблеми, що виникають у професійній та дослідницькій діяльності, уміти відповідати за прийняття рішень.

ПРН07. Уміти фахово шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел, застосовуючи новітні методи та засоби пошуку на інформаційному ринку, уміти оперативно оцінити важливість подій, збирати достовірну інформацію, свідчення експертів та фахівців, допомагати аудиторії зрозуміти дійсний стан речей.

ПРН08. Уміти генерувати нові проекти, уміти керувати ними, а також приймати ефективні управлінські рішення.

ПРН09. Уміти аналізувати і прогнозувати розвиток медіакультури як цілісного феномену, уміти в професійній діяльності дотримуватися етичних, правових норм, дбати про своє здоров'я та життя, а також про безпеку колег, партнерів тощо.

ПРН10. Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки, міжособистісної взаємодії, уміти виявляти та застосовувати комунікативні навички, спілкуватися із представниками професійної спільноти та представниками інших професій, уміти приймати обґрунтовані рішення для забезпечення командної роботи.

ПРН11. Володіти всіма журналістським технологіями та професійним обладнанням на належному фаховому рівні, уміти створювати медіа продукт від початку до завершення виробничого процесу на різних медійних платформах.

ПРН12. Уміти співвідносити журналістську діяльність із суспільними інституціями, застосовувати знання та професійні інструменти на різних медійних ресурсах.

ПРН14. Уміння висвітлювати проблеми та закономірності взаємодії сучасного суспільства з навколишнього середовища, розуміння наукової і практичної специфіки екологічних явищ, нормативних рішень у сфері екологічної політики та діяльності екологічних організацій.

ПРН17. Здатність брати компетентну участь у фахових дискусіях щодо медійного процесу в Україні та світі, щодо наукової діяльності з позицій релевантної оцінки та достовірності результатів наукових досліджень в контексті дотримання принципів академічної доброчесності, здатність виробляти індивідуальний аргументований критичний підхід, необхідний для здійснення медійної та наукової діяльності.

ПРН18. Володіти знаннями з теорії і практики застосування сучасних цифрових технологій, автоматизованого опрацювання та критичного сприйняття інформації, формування та використання електронних інформаційних ресурсів та сервісів у професійній діяльності.

Форма підсумкового контролю – **екзамен**.

3. ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

– для повного терміну денної і заочної форми навчання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Екожурналістика як складова екологічної комунікації

Тема 1. Екологічна комунікація. Історичний екскурс до екожурналістики

Поняття про екологічну комунікацію, екологічну журналістику.

Предмет екологічної журналістики — взаємодія людини та суспільства з елементами живої та неживої природи (трихотомії «екологія, природа — людина — суспільство»), результати цієї взаємодії. Функції екологічної журналістики

Історичний маршрут екологічних знань. Початки екологічної журналістики в Україні. Екологічні видання УРСР: проблематика, тематичні добірки, дискусії, (не)об'єктивність інформації та жорсткий цензурний контроль, традиційні жанри. Екологічний бум кінця 80-х — 90-х рр. XX ст.

Міжнародна екологічна журналістика (США, ЄС, Китай та ін.)

Громадські екологічні організації.

Тема 2. Екологічні періодичні видання в Україні в історичному висвітленні

Спеціалізовані загальнодержавні, регіональні ЗМІ з екологічної тематики і громадсько-політичні організації незалежної України. Розвиток спеціалізованих екологічних медіа («зеленої преси»), її відмінність від загальних ЗМІ; можливості мережі Інтернет для екологічної журналістики. Періодичні видання в інтернеті, спеціалізовані сайти, блоги. Автори екологічних матеріалів (журналісти-екологи).

Актуальні екологічні теми в спеціалізованих ЗМІ світу. Спеціалізовані теле-, телеграмканали.

Екологічна освіта. Екологічна політика.

Тема 3. Природа і суспільство

Перша поява терміна «екологія» (XIX століття). Вчення В. І. Вернадського про біосферу. Нове уявлення про екологію як науку, що вивчає закономірності взаємодії суспільства та навколишнього середовища (середина XX століття). Філософські, політичні, географічні, соціологічні, економічні, моральні аспекти екології.

Виникнення соціальної екології, або екології людини (друга половина XX століття), та її напрями – екологія міста, технічна екологія, екологічна етика та ін.

Інтегральний підхід членів Римського клубу (1968) до тріади «суспільство (людина) — економіка — природа». Дослідження європейських учених про існування глобальних проблем людства і їх висвітлення проблем в екологічних ЗМІ.

Тема 4. Журналістика і концепція «сталого розвитку»

I Міжнародний Конгрес під егідою ООН з проблем взаємовідносин людської спільноти та природи планети Земля (1972 рік). Активізація діяльності державних та громадських екологічних організацій та екологічних ЗМІ. Концепція «сталого розвитку» (Ріо-де-Жанейро, 1992 рік) та її відображення у мас-медіа: інформація про прагнення уникнути екологічної катастрофи та можливого самознищення людства; публікації про проблеми сталого розвитку у загальнолюдському, планетарному масштабі; матеріали про впровадження екологічно нешкідливих, ресурсо- та енергозберезувальних технік і технологій.

Ключові проблеми сталого розвитку та можливостей їх розв'язання. Цілі сталого розвитку

Тема 5. Екологічна інформація. Робота з інформацією.

Поняття «екологічна інформація». Типи інформації. Джерела екологічної інформації. Доступ до екологічної інформації. Способи отримання інформації та її збереження.

Етичні аспекти роботи з екологічною інформацією.

Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища». Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська Конвенція).

Єдина екологічна платформа «ЕкоСистема»

Тема 6. Громадські та урядові організації як джерела інформації

Суперечливість інформації. Взаємодія ЗМІ з екологічними регіональними організаціями. ЗМІ та міжнародні екологічні організації: історія взаємодії. ЗМІ та українські екологічні організації: ефективність взаємодії.

Система екологічного контролю в Україні. Як працює екологічний контроль?

Тема 7. Правові та етичні аспекти роботи з екологічною проблематикою

Проблема доступу журналістів до екологічної інформації: міжнародні угоди та законодавство України. Конституція України. Природоресурсне та природоохоронне законодавства в Україні. Права та обов'язки громадянина у сфері охорони довкілля. Екологічна етика: як науковий напрям і як особлива форма моральної практики. Принципи антропоцентризму та екоцентризму. Принципи та окремі проблеми екологічної етики.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Жанрова палітра екожурналістики

Тема 8. Особливості написання статей на екологічну тематику.

Основні жанри, що їх використовують у висвітленні екологічної теми. Жанрова трансформація.

Новинні жанри у висвітленні екологічної тематики. «Ефект присутності» та «ефект співучасті» журналіста – еколога. Особи крізь факти: герої екологічних замальовок.

Проблема об'єктивності новинної екологічної журналістики. Особливості підготовки «м'яких» повідомлень. Критерії відбору фактів у екологічній журналістиці. Цифри та статистика в екологічній новині. Чутки та неперевірені дані в екологічній тематиці.

Тема 9. Жанрові особливості екологічної журналістики

Нарис та наукові статті про природу. Проблемні статті. «Гаряча» новина. Стаття-довідка. Репортаж. Приклади авторів загальнонаціональних і регіональних видань.

Тема 10. Жанри аналітичної екожурналістики.

Жанр аналітичної статті як провідний жанр екологічної журналістики. Інтерв'ю та його види в аналітичній журналістиці. Жанрові можливості художньо-публіцистичних жанрів у екологічній журналістиці. Нарис, есе, фейлетон, памфлет та межі їх застосування в екологічній тематиці.

Тема 11. Екологічна журналістика на телебаченні

Жанрове втілення проблематики, тематичне охоплення. Основні телеканали та програми. Засоби у виразненні та етичні межі їх використання. Наукові та «псевдонаукові» фільми проблематики людина та природа, людина та навколишнє середовище.

Тема 12. Стандарти майстерності екологічної журналістики

Необхідність «перекладу» спеціальної термінології на мову, зрозумілу масовій аудиторії. Метафори та приклади в екологічній журналістиці. Стратегії екологічної журналістики. Дві

стратегії екологічної журналістики: алармізм та аксіологія. Алармізм та журналістика катастроф. Екофото. Специфіка екологічної ілюстрації. Вплив ілюстрації. Екотероризм

Тема 13. Екологічні катастрофи: реакція ЗМІ

Від Хіросіми, Нагасакі через Семіпалатинськ, Хрестище до Чорнобиля і Фукусіми. Проблемні «екологічні зони» України. Етичні засади спілкування з постраждалими.

Вплив війни на довкілля України. Публікації «Екодії»

Формування джерельної бази щодо екологічних проблем України. Критерії соціальної прийнятності екологічного ризику, розроблені Агентством з охорони довкілля (EPA, державний природоохоронний орган США).

Тема 14. «Екологічність» як популярний журналістський концепт

Способи ефективного впливу на аудиторію. Екологічна реклама на сторінках сучасних видань. Урбоекологія. Екостиль. Екопродукти.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р
1	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Змістовий модуль 1. Екожурналістика як складова екологічної комунікації												
Тема 1. Екологічна комунікація. Історичний екскурс до екожурналістики	14	2	2			10						
Тема 2. Екологічні періодичні видання в Україні в історичному висвіленні	14	2	2			10						
Тема 3. Природа і суспільство	14	2	2			10						
Тема 4. Журналістика і концепція «сталого розвитку»	14	2	2			10						
Тема 5. Екологічна інформація. Робота з інформацією.	14	2	2			10						
Тема 6. Громадські та урядові організації як джерела інформації	14	2	2			10						
Тема 7. Правові та етичні аспекти роботи з екологічною проблематикою	14	2	2			10						
Разом за змістовим модулем 1	98	14	14			70						
Змістовий модуль 2. Жанрова палітра екожурналістики												
Тема 8. Особливості написання статей на екологічну тематику.	14	2	2			10						
Тема 9. Жанрові особливості екологічної журналістики	28	4	4			20						
Тема 10. Жанри аналітичної екожурналістики.	14	2	2			10						
Тема 11. Екологічна журналістика на телебаченні	14	2	2			10						

Тема 12. Стандарти майстерності екологічної журналістики	14	2	2			10						
Тема 13. Екологічні катастрофи: реакція ЗМІ	14	2	2			10						
Тема 14. «Екологічність» як популярний концепт	14	2	2			10						
Разом за змістовим модулем 2	112	16	16			80						
Разом годин	210	30	30			150						

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Екологічна комунікація. Історичний екскурс до екожурналістики	2
2.	Тема 2. Екологічні періодичні видання в Україні в історичному висвітленні	2
3.	Тема 3. Природа і суспільство	2
4.	Тема 4. Журналістика і концепція «сталого розвитку»	2
5.	Тема 5. Екологічна інформація. Робота з інформацією.	2
6.	Тема 6. Громадські та урядові організації як джерела інформації	2
7.	Тема 7. Правові та етичні аспекти роботи з екологічною проблематикою	2
8.	Тема 8. Особливості написання статей на екологічну тематику.	2
9.	Тема 9. Жанрові особливості екологічної журналістики	2
10.	Тема 10. Жанрові особливості екологічної журналістики	2
11.	Тема 11. Жанри аналітичної екожурналістики.	2
12.	Тема 12. Екологічна журналістика на телебаченні	2
13.	Тема 13. Стандарти майстерності екологічної журналістики	2
14.	Тема 14. Екологічні катастрофи: реакція ЗМІ	2
15.	Тема 15. «Екологічність» як популярний концепт	2

6. Теми лабораторних занять (не передбачені навчальним планом)

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

Контрольні питання

1. Функції екологічної журналістики
2. Початки екологічної журналістики в Україні. Екологічні видання УРСР: проблематика, тематичні добірки, дискусії, (не)об'єктивність інформації та жорсткий цензурний контроль, традиційні жанри.
3. Екологічний бум кінця 80-х — 90-х рр. ХХ ст.

4. Громадські екологічні організації.
5. Спеціалізовані загальнодержавні, регіональні і громадсько-політичні ЗМІ з екологічної тематики незалежної України: загальна характеристика.
6. Характеристика спеціалізованих загальнодержавних ЗМІ з екологічної тематики незалежної України (на вибір студента).
7. Характеристика спеціалізованих регіональних ЗМІ з екологічної тематики незалежної України (на вибір студента).
8. Характеристика спеціалізованих громадсько-політичних об'єднань з екологічної тематики незалежної України (на вибір студента).
9. Розвиток спеціалізованих екологічних медіа («зеленої преси»), її відмінність від загальних ЗМІ.
10. Можливості мережі Інтернет для екологічної журналістики
11. Характеристика спеціалізованих сайтів екологічного спрямування (на вибір студента).
12. Характеристика спеціалізованих блогів (на вибір студента).
13. Характеристика спеціалізованих періодичних інтернет-видань (на вибір студента).
14. Актуальні екологічні теми в спеціалізованих ЗМІ світу.
15. Спеціалізовані теле-, телеграмканали.
16. Екологічна освіта. Екологічне право. Екологічна політика.
17. Поняття «екологічна інформація». Типи інформації. Джерела екологічної інформації.
18. Способи отримання інформації та її збереження.
19. Етичні аспекти роботи з екологічною інформацією.
20. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища».
21. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська Конвенція).
22. Єдина екологічна платформа «ЕкоСистема»
23. Вчення В. І. Вернадського про біосферу.
24. Нове уявлення про екологію як науку, що вивчає закономірності взаємодії суспільства та навколишнього середовища (середина ХХ століття).
25. Філософські, політичні, географічні, соціологічні, економічні, моральні аспекти екології.
26. Виникнення соціальної екології, або екології людини (друга половина ХХ століття), та її напрями – екологія міста, технічна екологія, екологічна етика та ін.
27. Інтегральний підхід членів Римського клубу (1968) до тріади «Суспільство (Людина) — Економіка — Природа».
28. Дослідження європейських учених про існування глобальних проблем людства і їх висвітлення проблем в екологічних ЗМІ.
29. Концепція «сталого розвитку» та її відображення у мас-медіа.
30. Публікації про проблеми сталого розвитку у загальнолюдському, планетарному масштабі (видання на вибір студента).
31. Публікації про впровадження екологічно нешкідливих, ресурсо- та енергозберезувальних технік і технологій (видання на вибір студента).
32. Ключові проблеми сталого розвитку та можливостей їх розв'язання.
33. Цілі сталого розвитку України
34. Взаємодія ЗМІ з екологічними регіональними організаціями.
35. ЗМІ та міжнародні екологічні організації: історія взаємодії.
36. ЗМІ та українські екологічні організації: ефективність взаємодії.
37. Система екологічного контролю в Україні.
38. Проблемні «екологічні зони» України.
39. Вплив війни на довкілля України.

40. Формування джерельної бази щодо екологічних проблем України.
41. Критерії соціальної прийнятності екологічного ризику розроблені Агентством з охорони навколишнього середовища.
42. Способи ефективного впливу на аудиторію.
43. Екологічна реклама на сторінках сучасних видань (видання на вибір студента).
44. Урбоекологія: поняття, особливості.
45. Основні жанри, що використовуються у висвітленні екологічної теми.
46. Жанрова трансформація екологічної тематики.
47. Новинні жанри у висвітленні екологічної тематики.
48. «Ефект присутності» та «ефект співучасті» журналіста – еколога.
49. Особи крізь факти: герої екологічних замальовок (на вибір студента).
50. Проблема об'єктивності новинної екологічної журналістики.
51. Особливості підготовки «м'яких» повідомлень.
52. Критерії відбору фактів у екологічній журналістиці.
53. Цифри та статистика в екологічній новині.
54. Чутки та неперевірені дані в екологічній тематиці.
55. Нарис та наукові статті про природу.
56. Проблемні статті.
57. «Гаряча» новина.
58. Стаття-довідка.
59. Інтерв'ю з експертом.
60. Репортаж.
61. Приклади авторів загальнонаціональних і регіональних видань (за вибором студента).
62. Жанр аналітичної статті як провідний жанр екологічної журналістики.
63. Інтерв'ю та його види в аналітичній журналістиці.
64. Жанрові можливості художньо-публіцистичних жанрів у екологічній журналістиці.
65. Нарис, есе, фейлетон, памфлет та межі їх застосування в екологічній тематиці.
66. Жанрове втілення проблематики, тематичне охоплення. Основні телеканали та програми.
67. Засоби увиразнення та етичні межі їх використання.
68. Необхідність «перекладу» спеціальної термінології на мову, зрозумілу масовій аудиторії.
69. Метафори та приклади в екологічній журналістиці.
70. Стратегії екологічної журналістики.
71. Алармізм та журналістика катастроф.
72. Екофото та специфіка екологічної ілюстрації. Вплив ілюстрації.
73. Екотероризм
74. Проблема доступу журналістів до екологічної інформації: міжнародні угоди та законодавство України.
75. Природоресурсне та природоохоронне законодавства в Україні.
76. Антропоцентризм та неантропоцентризм (екоцентризм) в екологічній етиці.
77. Принципи антропоцентризму та екоцентризму.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС «магістр» Спеціальність «Журналістика»	Кафедра журналістики та мовної комунікації	Екзаменаційний білет № 1 з дисципліни «Екожурналістика»	ЗАТВЕРДЖУЮ Завідувач кафедри _____ Н.М.Костриця _____ 2022 р.
Екзаменаційні питання			
1. Жанрові можливості художньо-публіцистичних жанрів у екологічній журналістиці			
2. ЗМІ та міжнародні екологічні організації: історія взаємодії			
Тестові завдання			

1. Термін «екологія» вперше використав німецький біолог Ернст Геккель

- а) 1866 р.
- б) 1868 р.
- в) 1870 р.
- г) 1886 р.

2. Радіопрограма «Якість життя» на радіо

- а) «Ера»
- б) «Українському радіо»
- в) «РадіоТрек»
- г) Радіо Промінь

3. Хто є автором вчення про біосферу?

- а) В. Вернадський
- б) І. Верхратський
- в) І. Пулюй
- г) Є. Патон

4. До редакційних джерел екологічної інформації належать

- а) власні розслідування та ідеї журналіста; інформація, завдання та пропозиції редактора та колег видання
- б) власні розслідування та ідеї журналіста; інформація, завдання та пропозиції редактора та колег видання; листи, дзвінки читачів та відвідувачів редакції
- в) власні розслідування та ідеї журналіста; листи, дзвінки читачів та відвідувачів редакції
- г) інформація, завдання та пропозиції редактора та колег видання; листи, дзвінки читачів та відвідувачів редакції

5. Визначення поняття «екологічна інформація» подано в законах України

- а) «Про інформацію», «Про охорону навколишнього природного середовища»
- б) «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації»
- в) «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про доступ до публічної інформації»
- г) «Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська Конвенція)», «Конституція України»

6. Жанри екожурналістики України досліджував

- а) Д. Олтаржевський
- б) В. Різун
- в) Н. Гудзь
- г) І. Михайлин

7. Назвіть три інтернет-видання і/або сайти, що спеціалізуються на екологічній тематиці

8. Який рік вважають роком народження екологічної журналістики?

- а) 1962
- б) 1964
- в) 1965
- г) 1966

9. Хто автор першої екологічної науково-популярної книги «Тиха весна»

- а) Рейчел Карсон
- б) Луїза Хей
- в) Софі Веркест
- г) Олдо Леопольд

10. Основними жанрами екологічної журналістики вважають такі

- а) «гаряча» новина, стаття-довідка, інтерв'ю з експертом, репортаж
- б) «гаряча» новина, стаття-довідка, інтерв'ю, репортаж
- в) новина, стаття-довідка, інтерв'ю з експертом, репортаж
- г) «гаряча» новина, аналітична стаття, інтерв'ю, репортаж

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Використання методів навчання в процесі викладання навчальної дисципліни «Екожурналістика» зумовлено завданнями навчальної дисципліни «Екожурналістика».

Під час викладання навчальної дисципліни «Екожурналістика» використовують такі форми і методи навчання, як лекції, конференції, диспути, перегляд фото- і відеоматеріалів, спостереження, тренінги, участь в екологічних заходах, підготовка матеріалів на екологічну тематику в різних журналістських жанрах.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Методи контролю забезпечують одержання зворотної інформації про зміст, характер і досягнення в навчально-пізнавальній діяльності студентів і про ефективність праці викладача. Під час викладання навчальної дисципліни «Екожурналістика» застосовують такі методи поточний, тестовий і підсумковий контроль.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання студента відбувається згідно з положенням «Про екзамени та заліки у НУБІП України» від 27.12.2019 р. (зі змінами від 03.03.2021 р.), табл.1.

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання	
90 – 100	Відмінно	Зараховано
74 – 89	Добре	
60 – 73	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента із засвоєння дисципліни R дис. (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента з навчальної роботи R_{НР} (до 70 балів):

$$R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$$

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Навчальний план підготовки магістра 061 «Журналістика».
2. Підручники та навчальні посібники.
3. Плани лекційних і практичних занять.
4. Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять.
5. Семестрові завдання для самостійної роботи студентів із навчальної дисципліни.
6. Матеріали поточного та підсумкового контролю (контрольні завдання до практичних занять; завдання на модульні контрольні роботи для перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу).
7. Методичні матеріали щодо виконання контрольних робіт для заочної форми навчання.
8. Перелік питань до заліку. Екзаменаційні білети.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Беляков О. О. Екологічна проблематика в засобах масової інформації: Навч. посібник. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2001. 128 с.
2. Беляков О. О. Екологічна проблематика в засобах масової інформації: Навч. посіб. 2-ге вид., допов. і перероб. К.: ВПЦ «Київський університет», 2003. 186 с.
3. Беляков О. О. Масова комунікація та екологічна політика. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2001. 149 с.
4. Довкіллева проблематика в публічному інформаційному просторі України (ГО «Міжнародний інститут міждисциплінарних інноваційних досліджень»). Київ: ТОВ «ЕЛ.БІ.АЙ.», 2021 [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.irf.ua/wp-content/uploads/2021/10/dovkillyeva-problematyka2021_dodanoposylannya.pdf
5. Гардашук Т.В. Екологічна політика та екологічний рух: сучасний контекст. Київ : ТОВ «ВПЦ Техпринт», 2000. 126 с
6. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська Конвенція). [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_015#Text
7. Олтаржевський Д. О. Висвітлення екологічної тематики на сторінках сучасної української преси (засади, проблематика, досвід, жанрові форми та мовностилістичні прийоми) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.08. Київ, 2004. 16 с.
8. Про Єдину екологічну платформу «ЕкоСистема» : постанова Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2021 р. № 1065 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1065-2021-%D0%BF#Text>
9. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII (зі змінами) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#n94>
10. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 року № 1264-XII (зі змінами) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
11. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>
12. Шаргородська А. Ф. Екологічна проблематика в сучасній українській журналістиці : Методичні вказівки та завдання для студентів третього курсу спеціальності «журналістика». – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2006. – 48 с.

13. Як писати про екологію в нових медіа: матеріали Школи інноваційного екологічного репортажу. Львів: Інформаційне агентство «Варіанти», 2017. 52 с.

14. Directive 2003/4/EC of 28 January 2003 on public access to environmental information and repealing Council Directive 90/313/EEC [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32003L0004>

15. UNECE Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-making and Access to Justice in Environmental Matters [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://unece.org/environment-policy/public-participation/aarhus-convention/introduction>

Додаткова

16. Беляков О. О. Комунікація як інструмент екологічної політики (на прикладі порівняльного досвіду України та Німеччини): Дис... к. філол. н.: 10.01.08 / КНУ імені Тараса Шевченка, Інститут журналістики. – К., 1999. – 183 с.

17. Олтаржевський Д. О. Висвітлення екологічної тематики на сторінках сучасної української преси (засади, проблематика, досвід, жанрові форми та мовностилістичні прийоми): Дис... канд. філол. наук: 10.01.08 / КНУ імені Тараса Шевченка, Інститут журналістики. – К., 2004. – 196 с.

18. Коновець О. Ф. Науково-просвітницька преса України XIX – першої третини XX ст. Історія. Теорія. Практика: Дис... д. і. н.: 07.00.10 / КНУ імені Тараса Шевченка. – К., 1994. – 467 с.

19. Безверха З. А. Жанрові та лексико-стилістичні особливості матеріалів преси з проблем Чорнобильської аварії на ґрунті їх кваліметричного та семантичного аналізу: Дис... к. філол. н.: 10.01.08 / КНУ імені Тараса Шевченка, Інститут журналістики. – К., 1997. – 194 с.

20. Листопад О. Хто ж нам скаже всю екоправду? // Українська столиця. – 2006. – 15–21 верес. – С. 22.

21. Беляков О. Вплив релігії на формування екологічної свідомості // Образ. – К., 2004. – Вип. 5. – С. 5–10.

22. Беляков О. О. Використання екологічної термінології у журналістських творах // Стиль і текст. – К., 2002. – Вип. 3. – С. 165–173.

23. Беляков О. О. Паблік рилейшнз для довкілля // Наукові записки Інституту журналістики. – 2002. – Т. 9. – С. 180–186.

24. Беляков А. А. Проблемы доступа к экологической информации в свете реализации Орхусской конвенции в образовании журналистов // Обмен и доступ к экологической информации в свете реализации Орхусской конвенции: Материалы междунар. семинара, 11–14 нояб. 2002. – К., 2002. – С. 32–39.

25. Беляков О. О. Вплив процесу “Довкілля для Європи” на розвиток екологічної журналістики // EX PROFESSO: 36. наук. пр. – Дніпропетровськ, 2001. – Вип. 3. – С. 90–95.

26. Беляков О. О. Проблеми екологічної освіти в підготовці журналістів // Вісник Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Сер.: Журналістика. – 2001. – Вип. 9. – С. 45–48.

27. Беляков О. О. Сучасні проблеми розвитку екологічної журналістики в Україні // Культура народів Причорномор'я. – Сімферополь, 2001. – Вип. 22. – С. 149–152.

28. Беляков О. О. Паблік рилейшнз, громадський маркетинг та проблеми охорони птахів // Птахи Азово-Чорноморського регіону на межі тисячоліть: Матер. міжнар. наук. конф., присвяченої 20-річчю Азово-Чорноморської орнітологічної робочої групи, Одеса, 10–14 лют. 2000 р. – О., 2000. – С. 67–68.

29. Беляков О. О. Інтеграція України до глобального інформаційного простору в контексті екологічної безпеки // Роль ЗМІ в процесах державотворення. – К., 1998. – С. 84–87.

30. Беляков О. О. Проблеми екологічної безпеки та інформації // Інформація в глобальному вимірі / За ред. А. З. Москаленка. – К., 1998. – С. 41–44.
31. Беляков О. О. Висвітлення проблем довкілля у спеціалізованій пресі // Українська журналістика-97. – К., 1997. – С. 35–39.
32. Беляков О. О. Екологічна та природоохоронна преса (спроба контент-аналізу) // Ракурс. – К., 1993. – № 6. – С. 5–7.
33. Олтаржевський Д. О. Екологічна тематика на сторінках сучасної української преси // Вісн. Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка Сер.: Журналістика. – 2001. – Вип. 9. – С. 38–39.
34. Олтаржевський Д. О. Екологічна тематика на сторінках українських інтернет-видань // Актуальні питання масової комунікації. – К., 2002. – Вип. 3. – Ч. 2. – С. 18–21.
35. Олтаржевський Д. О. Специфіка висвітлення екологічної тематики в офіційних виданнях на прикладі газети “Урядовий кур’єр” // Актуальні питання масової комунікації. – К., 2003. – Вип. 4. – С. 28–32.
36. Мелешенко О. К. Висвітлення екологічної ситуації в Запоріжжі (на прикладі публікацій місцевої та центральної преси) // Журналістика. Преса. Телебачення. Радіо. – К.: Либідь, 1992. – С. 41–57.
37. Бугрим В. В. Чорнобильська аварія: її висвітлення неоднозначне // Журналіст України. – 1989. – № 4. – С. 7–10.
38. Бугрим В. В. Журналістика екстремальних подій (Теоретико-прикладні аспекти) // Журналістика. Преса, телебачення, радіо: Респуб. міжвід. наук. зб. – К., 1990. – № 22. – С. 35–43.
39. Коновець О. Як посилити взаємодію вчених і журналістів у висвітленні еколого-енергетичних проблем // Журналіст України. – 1989. – № 7. – С. 18–21.
40. Коновець О. Історія науки і духовність // Вісник Академії наук України. – 1992. – № 6. – С. 105–107.
41. Чорнобиль і преса: реалії взаємодії: Матеріали Першої Міжнародної науково-практичної конференції “Чорнобиль у засобах інформації”, Київ, 15–16 квіт. 1991 р. – К.: Хрещатик, 1992. – 80 с.
42. Популяризація науки в Україні: історія і сучасність / За ред. А. З. Москаленка, О. Ф. Коновця. – К.: Хрещатик, 1992. – 240 с.
43. Закусило Т. Сибірські річки потечуть до рота Середньої Азії // Україна молода. – 2007. – 12 черв.
44. Беляков О. О. Масова комунікація та екологічна політика: Моногр. – К.: ВПЦ “Київський університет”, 2001. – 149 с.
45. Comfort, S. E., & Blankenship, J. (2021). Curated journalism: A field theory approach to journalistic production by environmental non-governmental organizations. *Journalism*, 22(2), 501–518.
46. Directive 2003/4/EC of 28 January 2003 on public access to environmental information and repealing Council Directive 90/313/EEC [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32003L0004>
47. Figueroa, E. J. (2020). News organizations, ideology, and work routines: A multi-level analysis of environmental journalists. *Journalism*, 21(10), 1486–1501.
48. Gilbert, S., White, P. B., & Tallman, K. (2021). Information seeking behaviors of environmental journalists. *Journal of Librarianship and Information Science*.
49. Jamie Matthews & Einar Thorsen (eds), *Media, journalism and disaster communities*. Palgrave Macmillan; Springer: Cham, 2020; 262 pp.

50. Kristina Janét, Othello Richards & Asheley R. Landrum (2020) Headline Format Influences Evaluation of, but Not Engagement with, Environmental News, *Journalism Practice*, 16:1, 35-55.
51. Sachsman, D.B., & Valenti, J.M. (Eds.). (2020). *Routledge Handbook of Environmental Journalism* (1st ed.). Routledge.
52. Sofie Verkest (2021) Reflexivity and Negotiation in Collaborative Journalism on air Quality, *Journalism Studies*, 22:11, 1525-1545.
53. Terracina-Hartman, C. (2019). Love Your Mother: How One News Magazine Defined and Refined Environmental Journalism. *Journal of Magazine Media*. 19 (1), 44-74.

Інформаційні ресурси

54. Медіаплатформа «Екополітика» (<https://ecopolitic.com.ua/ua/>),
55. Центр екологічних ініціатив «Екодія» (<https://ecoaction.org.ua/>),
56. «GreenPost» (<https://greenpost.ua/>),
57. «Екологія промислового краю» (<https://ecoindustry.pro/>),
58. «Хмарочос» (<https://hmarochos.kiev.ua/>),
59. National Centers for Environmental Information (<https://www.ncei.noaa.gov/>),
60. «ЕкоСистема» (<https://eco.gov.ua/>).